

Van Groen naar Actie en weer terug

In aanloop naar
de presentatie van haar
boek *De Groene Actiegids*
stelde Ron van Es een
aantal vragen aan auteur
Nadine Maarhuis.

Door
RON VAN ES

Het nieuwe boek van Nadine Maarhuis – eerder schreef zij samen met Kees Klomp het boek *Pioniers van de nieuwe welvaart* – is een actieboek, een doeboek, een boek waar lezers zelf mee aan de slag kunnen. Het boek heet dan ook *De Groene Actiegids*, met als ondertitel: *Zelf bijdragen aan een ecologische samenleving*.

Wat of wie heeft je in het verleden geraakt dat je je nu zo gepassioneerd inzet en schrijft over de natuur, zoals in dit boek?

‘Ik denk dat het een aaneenschakeling van momenten en mensen is geweest. Te beginnen bij mijn jeugd: als kind brachten we ieder jaar een aantal weken door op Texel, en iedere zondag gingen we naar het strand. Ik was het liefst buiten, in de natuur. Op het strand identificeerde ik schelpensoorten en droeg ik verdwaalde krabben naar de zee, ik gaf mijn eerste spreekbeurt over Ecomare (een plek die gewonde zeehonden opvangt en vervolgens weer in de natuur uitzet, red.) en als het Wereld Natuur Fonds langskwam, keerde ik mijn spaarpot om. Dat buitenkind, en later buitenmens, ben ik altijd gebleven. Alleen tijdens mijn middelbare schoolperiode raakte ik een beetje van het ecologische pad af, simpelweg omdat ik uitblonk in de alfavakken, en minder in de bètavakken. Daardoor verdween mijn droom om biologie te studeren langzaam naar de achtergrond, en kwam ik op de UvA bij de opleiding sociologie terecht. Daar ontdekte ik dat alle structuren die we om ons heen heb-

‘Dat buitenkind, en later buitenmens, ben ik altijd gebleven.’

ben gecreëerd, van de economie tot aan gender, en alles daartussenin, sociale constructen zijn, die we zelf hebben gecreëerd en dus ook kunnen veranderen. Dat was voor mij een belangrijke realisatie, want toen al maakte ik me veel zorgen om de onrechtvaardige staat van de wereld om mij heen. Na mijn afstuderen besloot ik mijn andere passie na te jagen, verhalen vertellen, en ben ik de journalistiek ingerold. Al snel kwam ik bij MaatschapWij terecht. Daar ben ik vervolgens weer herenigd met mijn oude liefde, de ecologie. Door de gesprekken die ik voerde, bijvoorbeeld met Willem Ferwerda over landschapsherstel, of met Louise Vet over het belang van biodiversiteit, of met Vandana Shiva die me vertelde dat we allemaal onderdeel uitmaken van dezelfde “aarde-familie”, vond ik de woorden om het gevoel dat ik als kind al had te beschrijven én te verklaren. Namelijk: wij zijn natuur. En die diepe verbinding met al het andere leven om ons heen, en vooral ook mijn grote liefde voor al dat leven, is wat mij drijft om me als journalist in te zetten voor een ecologische samenleving. Dat is ook de reden dat ik dit boek heb geschreven.’

Het viel me op dat je in de inleiding spreekt over ‘de denkbeeldige plek Ertha’, dat ‘aarde’ betekent in het Oudnederlands. Het lijkt alsof je een andere

samenleving voor ogen hebt gehad, een plek van duurzaam samenleven. Is dat ook je uiteindelijke verlangen en heb je daarom dit boek geschreven om de lezers mee te nemen naar die manier van samenleven die jij blijktbaar al in de verbeelding hebt gezien?

‘Ja, dat klopt zeker, die ecologische samenleving zie ik helemaal voor me. En mijn verbeelding wordt vooral gevoed door de realiteit van die nieuwe wereld, die zich op steeds meer plekken in het klein al aan het vormen is. Door de voedselbossen waarin ik heb rondgelopen, de ecologische boerderijen waar ik een dag mijn handen uit de mouwen mocht steken, de ecodorpen die ik heb bezocht, en de vele gesprekken die ik mocht voeren met ecologische denkers en wetenschappers, zoals John D. Liu en Vandana Shiva, die me letterlijk hebben laten zien én doen inzien hoe het anders kan.’

In je boek is er veel aandacht voor acties die mensen in hun eigen omgeving kunnen maken. Niet voor niets luidt de titel *De Groene Actiegids* – ‘na het lezen ervan weet ook jij hoe je kunt meebouwen aan een groene wereld.’ Er spreekt een liefdevolle benadering uit; geen protesten op snelwegen, maar hoe bouw je een insectenhotel of hoe vergroen je je boodschappenlijstje. Is dat omdat je

geloofd dat kleine stappen beter werken voor lezers?

‘Ik denk dat het allebei nodig is: protesten op snelwegen om de grote systeemcrises van dit moment aan te kaarten en grote actoren zoals de overheid en het bedrijfsleven tot actie te dwingen. Tegelijkertijd kunnen we als burgers op lokaal niveau zoveel met elkaar bereiken. Dat kan inderdaad al zo simpel beginnen als met een insectenhotel in je tuin, waardoor de wilde bijen en vlinders ineens terugkomen, en je daardoor denkt; maar wacht eens even, die wezens hebben inheemse en onbespoten bloemen nodig, waardoor je tuin een maand later meer weg heeft van een groene oase dan een betegeld terras. Want dat is de kracht van die kleine groene acties: ze maken je enthousiast, verliefd op het leven, waardoor je vanzelf nieuwe stappen wilt nemen. En tegelijkertijd beschrijf ik in het boek ook stappenplannen voor grotere projecten, die nog veel meer zoden aan de dijk zetten. Zoals het starten van een ecodorp, een biologische en regeneratieve boerderij of een voedselbos. Dat zijn geweldige projecten die op lokaal en regionaal niveau een wezenlijke bijdrage leveren aan de gezondheid van landschappen en gemeenschappen. Neem het voedselbos van Wouter van Eck, dat was ooit een kaal maisveld, en nu staan er

bomen van meer dan vijftien meter hoog en wonen er zelfs bevers en ringslangens.’

De laatste, onvermijdelijke, vraag: Wat hoop je te bereiken met je boek?

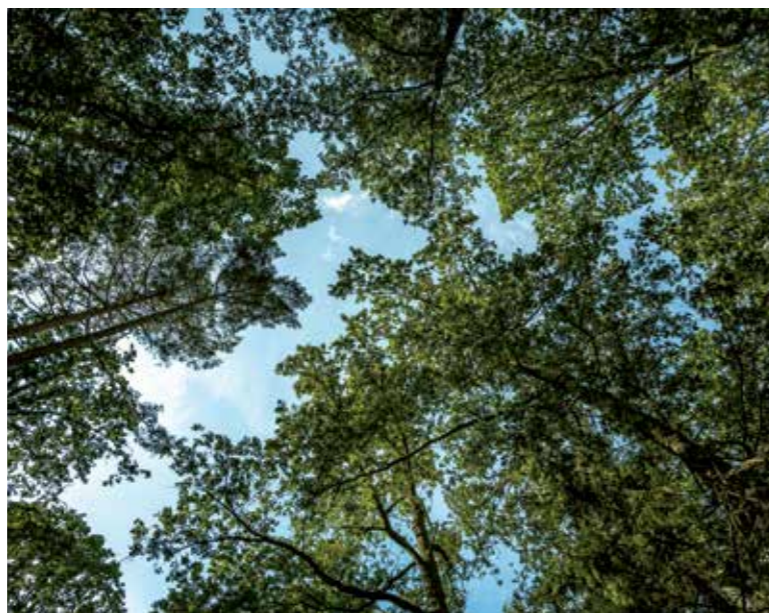
‘Ik hoop natuurlijk dat heel veel

mensen met de groene acties aan de slag gaan, om zo van gemeenschap tot gemeenschap een ecologische samenleving te creëren. Daar wordt al het leven op aarde, inclusief wijzelf, een stuk gelukkiger van. Maar vooral hoop ik dat het in actie komen een golf van hoop teweeg zal brengen. Want zoals Jane Goodall, een van mijn allergrootste voorbeelden, het mooi beschrijft: *“Real hope requires action and engagement.”* Wat wij elke dag doen, doet er toe. En dat merk je zodra je aan de slag gaat.’

‘Dat is de kracht van die kleine groene acties: ze maken je enthousiast, verliefd op het leven.’

Boekfragment

We noemen de denkbeeldige plek 'Ertha', dat 'Aarde' betekent in het Oudnederlands. Ertha bevindt zich aan de rand van een bos en alle huizen en gebouwen zijn er gemaakt van natuurlijke materialen. Zo bestaat het schoolgebouw uit een mengsel van strobalen, klei en duurzaam hout uit de omgeving. Omdat de bewoners van Ertha – laten we hen de 'Erthanen' noemen – spullen met elkaar delen, wonen velen van hen in tiny houses: kleine huisjes die weinig energie verbruiken en waarin geen plek is om onnodige dingen te verzamelen. De Erthanen vinden dit wel prettig: ze houden hierdoor geld – en daarmee tijd – over voor zaken die er echt toe doen, zoals hun gezin of een wandeling door de natuur. Sowieso brengen de Erthanen veel tijd buiten door. Vrijwel ieder huis, hoe groot of klein ook, heeft een tuin, waar de bewoners groenten en kruiden verbouwen die ze onderling verdelen. De overige boodschappen doen ze bij boerderijen en tuinderijen in de regio, die de natuur niet belasten maar juist herstellen doordat ze géén landbouwgif of kunstmest gebruiken. Chemicaliën die schadelijk zijn voor mens en natuur zijn in Ertha en omstreken sowieso verboden. Toch was Ertha niet altijd zo'n lichtend voorbeeld. Voordat de bewoners voor een groene aanpak kozen, was de landbouwgrond rondom het bos er slecht aan toe. Jaren

van intensieve veehouderij hadden hun tol geëist en zowel de bodem als het aangrenzende bos uitgeput. Om het tij te keren besloten de Erthanen juist hier een voedselbos aan te leggen, met notenbomen, fruitbomen, besenstruiken en allerlei eetbare planten. Inmiddels herken je de plek niet meer terug. Op het ooit zo kale veld is een groene kathedraal verrezen, met bomen van wel vijftien meter hoog, waar honderden vogels en insecten hun intrek hebben genomen. Wat de plek verder bijzonder maakt, is dat de grond in Ertha is vrijgemaakt uit de economie, zodat niet financiële, maar ecologische winst er centraal staat. Ook veel lokale bedrijven hebben de natuur een plek gegeven

in hun bestuur. De kinderen van de Erthanen groeien hierdoor op met een ander wereldbeeld. Zij wandelen elke dag naar de groene school, waar ze met hun hoofd, hart en handen leren over ecologie, aardrijkskunde, permacultuur, taal, voeding, geschiedenis, dans en ambachten. Verder moet je niet gek opkijken als je de leerlingen op weg naar huis zo nu en dan een slok water uit de rivier ziet nemen. Sinds die rechten heeft gekregen, is ze zo schoon en gezond dat je er niet alleen in kunt zwemmen, maar zelfs uit kunt drinken. Dit alles klinkt misschien utopisch... en dat is het natuurlijk ook. Ertha is immers een denkbeeldige plek. Toch bestaat ieder element uit deze vertelling al lang in het echt. Ertha is namelijk gebaseerd op de verhalen van talloze burgers, boeren, leraren, juristen en andere groene pioniers die de ecologische samenleving elke dag en overal ter wereld vormgeven.

'Op het ooit zo kale veld is een groene kathedraal verrezen.'

Sterker nog, deze mensen komen allemaal terug in dit boek, en na het lezen ervan weet ook jij hoe je kunt meebouwen aan een groene wereld.

Het mooie aan deze groene acties is dat ze niet alleen goed zijn voor de natuur, maar ook voor jezelf. Ze geven energie, maken gelukkig en zorgen dat je je nuttig voelt voor de wereld. Toch kan het ook spannend of overweldigend zijn om in actie te komen, zeker in het begin.

Daarom wil ik alvast een aantal tips met je delen die mij altijd hebben geholpen om zowel psychologische als praktische actiedrempels te overwinnen:

- Begin klein. Bijvoorbeeld met een paar plasticvrije verzorgingsproducten in je badkamer. Of een geveltuintje, in plaats van meteen je hele buurt te vergroenen.
- Stel jezelf de vraag: wat kan ik nú doen, met de spullen en kennis die ik in huis heb? Begin daar.

'Ga aan de slag met datgene waar jouw hart sneller van gaat kloppen.'

- Houd je verwachtingen realistisch. Natuurlijk zijn er mensen die binnen een jaar hun hele leven vergroenen. Of die razendsnel een ecologisch bedrijf oprichten. De meesten van ons hebben echter meer tijd nodig en dat is oké.
- Creëer nieuwe gewoonten. Zoals elke week op een vast moment naar de biologische markt voor je boodschappen. Of eerst kijken of je iets tweedehands kunt vinden, voordat je het nieuw koopt. Zodra een nieuwe groene gewoonte 'erin' zit, kost het minder energie en ontstaat er ruimte voor een volgende stap.
- Ga aan de slag met datgene waar jouw hart sneller van gaat kloppen. Misschien ben je gek op wilde bijen en wil je deze insecten graag helpen. Of lijkt het je fantastisch om meubels te upcyclen. Wat het ook is, ga

op zoek naar het snijvlak tussen een verschil maken en jouw passies, zodat je iets doet waar je van geniet.

- Omarm imperfectie. We hebben niet een klein aantal mensen nodig dat perfect groen leeft, maar héél veel mensen die dit imperfect doen.
- Praat met anderen over het groene project waar je mee bezig bent of mee aan de slag wilt gaan. Dit motiveert en zorgt ervoor dat je medestanders vindt. Zo kreeg ik van mijn omgeving veel steun toen ik een jaar lang niks nieuws besloot te kopen en kwamen vrienden altijd helpen als ik een plasticopruiactie organiseerde.
- Voorkom dat al je tijd/energie/geld opgaat aan het creëren van verandering. Het moet wel een beetje leuk en gezond blijven.
- Durf om hulp te vragen. Misschien kun je wat extra handen gebruiken om een minibibliotheek te bouwen. Of heb je simpelweg geld nodig voor biologisch plantgoed om het schoolplein van je kinderen te vergroenen. Wat het ook is, vraag erom! De meeste mensen dragen graag bij.
- Maak voor grotere projecten een plan. Dit stelt je in staat om voorbereidingen te treffen, zoals het volgen van een cursus of het verzamelen van een groep mensen met wie je samen een boerderij, ecodorp of natuurschool wilt starten. ●

De Groene Actiegids
Nadine Maarhuis
Uitgeverij De Geus
ISBN:
9789044550139
240 pagina's
Prijs: € 21,99

Verkrijgbaar in de webshop.

